



## Kirje

11.5.2026

 VN/27639/2025  
 VN/27639/2025-VM-47

# Valtiovarainministeriön lausunto HE-luonnoksesta koskien valkoposkihanhiin ja merimetsojen suoja- metsästystä

Maa- ja metsätalousministeriö on lähettänyt lausunnon luonnoksen hallituksen esitykseksi laeiksi metsästyslain sekä rauhoitettujen eläinten aiheuttamien vahinkojen ennalta ehkäisemisestä ja korvaamisesta annetun lain 4 §:n muuttamisesta. Esityksessä ehdotetaan, että metsästyslakia muuttamalla valkoposkihanhi ja merimetsä lisättäisiin riistalajeihin ja täysin rauhoitettujen riistalajien joukkoon. Samalla säädettäisiin tilanteet, joissa rauhoituksesta voitaisiin poiketa vahinkojen estämiseksi tai lentoturvallisuuden varmistamiseksi suoraan lain nojalla. Valkoposkihanhiin metsästys olisi sallittua lentoasemilla sekä satoa korjaamattomilla pelloilla tietyin edellytyksin. Merimetsojen metsästys puolestaan olisi sallittua kalanviljelylaitosten, kalanistutuspaikkojen sekä kaloille tärkeiden lisääntymisalueiden läheisyydessä säädettyjen etäisyys- ja aikarajojen puitteissa. Lajien hyödyntäminen olisi sallittua, mutta myynti kiellettäisiin. Molempien lajien osalta säädettäisiin velvollisuudesta ilmoittaa saaliista. Valkoposkihanhiin viljelyvahinkojen korvaaminen ja vahinkojen estäminen jatkuisi kuten ennenkin rauhoitettujen eläinten aiheuttamien vahinkojen ennalta ehkäisemisestä ja korvaamisesta annetun lain kautta.

Samalla lajien seurantatehtävä siirtyisi Suomen ympäristökeskukselta Luonnonvarakeskukselle ja saalisilmoitusjärjestelmän ylläpito Suomen riistakeskukselle. Lupa- ja valvontaviraston tehtävä luonnonsuojelulain mukaisten poikkeamislupien myöntäjän sanottujen lajien osalta lakkaisi.

Esityksen osiossa taloudelliset vaikutukset sivulla 28 esitetään seuraavaa.

Riistahallinnolle ehdotettava muutos aiheuttaa paitsi neuvonnan myös hakemuskokouksen lisääntymistä muihin kuin maatalousvahinkoihin liittyvien poikkeuslupien osalta eli todelliset kustannukset ovat todennäköisesti suuremmat. Riistakeskuksen henkilöresurssin tarpeeksi arvioidaan 1,5 henkilötyövuotta (134 000 euroa) ja tietojärjestelmien ylläpitoon 40 000 euroa. Riistatalouden edistämismomentille 30.40.50 on sen johdosta varattava 174 000 euroa pysyvää lisäystä kehyksiin. Määrärahan nostoa ei voi kustannusneutraalin esityksen johdosta rahoittaa riistanhoitomaksua korottamalla vaan rahoitus tehtäviin olisi toteutettavissa Lupa- ja valvontaviraston toimintamenoista toimintamenoista, jossa lupakäsittelyyn, valitusprosesseihin ja neuvontaan ei tarvita enää niin suuria resursseja.

Osiassa suhde talousarvioesitykseen sivulla 43 esitetään seuraavaa.

Suomen riistakeskukselle poikkeuslupien myöntämisen järjestämiseen tarvitaan vuositasona vuodesta 2027 alkaen 1,5 henkilötyövuoden verran määrärahoja eli noin 134 000 euroa ja tietojärjestelmien ylläpitoon 40 000 euroa. Määräraha siirrettäisiin valtiovarainministeriön pääluokasta Lupa- ja valvontaviraston toimintamomentilta maa- ja metsätalousministeriön momentille 30.40.50. (Riistatalouden edistäminen) edelleen jaettavaksi Suomen riistakeskukselle valkoposkihanhiin ja merimetsään liittyvien julkisten hallintotehtävien hoitamiseen. Valtion talousarvioesityksen vuodelle 2026 mukaan Lupa- ja valvontaviraston toimintameno rahoitetaan momentilta 28.40.04. 1 Suomen ympäristökeskuksessa käytettiin vuonna 2024 merimetsäkannan seurantaan 71 000 euroa ja valkoposkihanhiin pesimäkannan seurantaan 40 000 euroa. Koska kannanseuranta siirtyy muutoksessa Luonnonvarakeskukselle, vastaavansuuruiset määrärahat tulee osoittaa Suomessa pesivien kantojen

Postiosoite  
 Postadress  
 Postal Address  
 Valtiovarainministeriö

Käyntiosoite  
 Besöksadress  
 Office

Puhelin  
 Telefon  
 Telephone

Faksi  
 Fax  
 Fax

s-posti, internet  
 e-post, internet  
 e-mail, internet

PL 28  
 00023 Valtioneuvosto

Snellmaninkatu 1 A  
 Helsinki

0295 16001  
 +358 295 16001

kirjaamo.vm@gov.fi

seurannan ylläpitämiseksi Suomen ympäristökeskuksen toimintamenoista momentilta 35.01.04. Luonnonvarakeskuksen toimintamomentille 30.01.05 tarvitaan yhteensä 111 000 euroa lisää vuoden 2027 talousarviossa.

Valtiovarainministeriö toteaa esityksen johdosta seuraavaa.

Esityksessä ei ole huomioitu talousarvioesitykseen sisältyvän määrärahasiirtoesityksen (Lupa- ja valvontaviraston toimintamenoilta MMM momentille edelleen jaettavaksi Suomen riistakeskukselle) osalta sitä, että Lupa- ja valvontaviraston suoritteena valkoposkihanhia ja merimetsoja koskevat luonnonsuojelulain mukaiset poikkeamisluvat ovat maksullisia suoritteita. Vaikka valkoposkihanhia ja merimetsoja koskevat poikkeamislupamaksut on hinnoiteltu edelleen omakustannusarvon alapuolelle, näiden lajien luvitustoiminnalla ei ole täyttä budjettirahoitusta. Toimintaa rahoitetaan suurelta osin vaan asiakkailta perittävien maksuina ja tehtävien hoitaminen nettobudjetoidaan.

Esityksen sivulla 4 ja esityksen nykytilaa kuvaavassa osiossa sivulla 13 todetaan, että Lupa- ja valvontaviraston perustamisen yhteydessä vuonna 2026 poikkeuslupien hinta nousi viisinkertaiseksi 1500 euroon. Luonnonsuojelulain mukaisista poikkeamisluvista perittävien maksujen korotus Lupa- ja valvontavirastossa suhteessa aiemmin ELYkeskuksissa perittyihin maksuihin, jää esityksessä taustoittamatta.

Esityksessä olisi syytä mainita TALPON 6.2.2024 tekemä linjaus, jonka mukaan maksullisen toiminnan tuloja voidaan kasvattaa määrärahojen vähentyessä. Lisäksi tulisi mainita hallituksen sopineen kehysriihessä syksyllä 2025, että ympäristö-, lupa ja valvontaviranomaisen resursseja vahvistetaan nostamalla ympäristö- ja vesitalouslupien maksut maksuperustelain mukaisesti kustannusvastaaviksi.

Aluehallintovirastosta ja ELY-keskuksista Lupa- ja valvontavirastoon siirtyneet ympäristön toimialan suoritteet kuten luvat maksullistettiin Lupa- ja valvontaviraston suoritteiden maksuista vuonna 2026 annetussa valtioneuvoston asetuksessa (1177/2025) suoritteiden tuottamisesta valtiolle aiheutuvien kokonaiskustannusten mukaisesti (oma-kustannusarvo) eräin poikkeuksin. Aluehallintoviraston ja ELY-keskusten suoritteina suoritteiden koko-naiskustannuksilla oli aiemmin katettu vain osa niistä kustannuksista, joita valtiolle aiheutui suoritteiden tuottamisesta. Luonnonsuojelulaissa tarkoitetuista poikkeamisluvista perittävien maksujen kustannusvastaavuus oli aiemmin ollut heikko, eikä maksuja voitu kerralla korottaa täysin kustannusvastaaviksi Lupa- ja valvontavirastossa. Siksi luonnonsuojelulain mukaiset poikkeamisluvat kuuluvat edelleen Lupa- ja valvontaviraston suoritteiden omakustannusarvon alapuolelle hinnoiteltuihin, mutta niillä pystytään nyt kattamaan merkittävä osa suoritteiden valtiolle aiheuttamista kokonaiskustannuksista. Valtiontalouden säästöpainneiden vuoksi maksutuloihin perustuva rahoitus on elintärkeää tehtävien hoidon resurssien turvaamiseksi.

Lupa- ja valvontavirastossa uudistetun ympäristön toimialan suoritteiden hinnoittelun katsottiin vastaavan valtion maksuperustelain (150/1992) 4 §:n säännöksiä siitä, että päätösten, jotka on tehty hakemuksesta, tulee olla maksullisia ja suoritteiden tulee olla maksullinen etenkin silloin, kun myös muu kuin valtion viranomainen tuottaa sitä tai siihen verrattavaa suoritetta maksullisena tai kun suoritteiden tuottaminen liittyy vastaanottajan taloudelliseen toimintaan. Lisäksi hinnankorotusta perusteltiin sillä, että maksuperustelain 6 §:n pääsäännön mukaan julkisoikeudellisesta suoritteesta valtiolle perittävän maksun suuruuden tulee vastata suoritteiden tuottamisesta valtiolle aiheutuvien kokonaiskustannusten määrää (omakustannusarvo).

Valtiovarainministeriö ei yhdy sivulla 23 esitettyyn, jonka mukaan Lupa- ja valvontaviraston tehtävät kevenevät samalla merkittävästi ja mahdollistaa resurssien uudelleen kohdentamisen ilman tarvetta lisärahoitukselle. (s. 23) Esityksessä todetaan myös, että kuluvana vuonna Lupa- ja valvontavirastosta on haettu vain yhtä luonnonsuojelulain 83 §:ssä tarkoitettua lupaa eliölajin suojelusta poikkeamiseksi valkoposkihanhiin liittyen. On selvää, että sellaisen tehtävän hoitamisesta, joka ei tälläkään hetkellä työllistä, ei ole vapautumassa resursseja.

Maksutulojen lisäksi ehdotetussa määrärahasiirrossa tulisi näkyä tehtäväsiirron yhteydessä tapahtuvan kevenemisen myönteiset kustannusvaikutukset. Esityksessä kuitenkin ehdotetaan, että arvioon perustuvat määrärahat siirretäisiin sellaisenaan maksutuloihin ja kevenemistä huomioimatta.

Esityksessä sivulla 23 arvioidaan, että ”Suomen riistakeskuksen poikkeusluvat käsitellään poikkeuksetta huomattavasti nopeammin ja edullisemmin. Esimerkiksi suurpetojen karkotusluvat ovat ilmaisia.” Valtiovarainministeriö toteaa kuitenkin, että luvan hakijalle ilmaiset luvatkaan eivät ole valtiolle ilmaisia, vaan ne ovat budjettirahoitteisia eli verovaroin rahoitettavia, ja tehdyllä työllä on aina kustannuksensa.

Esityksessä esitetään, että ELY-keskuksissa aikanaan ollutta henkilöresurssia ja lisäksi Suomen riistakeskuksessa tarvittavaa tietojärjestelmämuutosta vastaavat määrärahat siirrettäisiin Lupa- ja valvontaviraston toimintamenoilta täysimääräisesti maa- ja metsätalousministeriön momentille jaettavaksi Suomen riistakeskukselle huomioimatta sitä, että osa tehtävän hoidon rahoituksesta saadaan luvan hakijoilta perittävistä maksuista ja huomioimatta myöskään sitä, että Suomen riistakeskuksen tarvitsemia 40 000 euron tietojärjestelmäkustannuksia ja vastaavaa rahoitusta ei ole koskaan ollut Lupa- ja valvontavirastossa. ELY-keskuksille (joista tehtävä 1.1.2026 siirtyi Lupa- ja valvontavirastolle resurssineen) osoitettiin vuoden 2020 täydentävässä talousarviossa sekä vuosien 2021–2024 kehyspäätöksessä pysyvästi 65.000 euron rahoitus valkoposkihanhia ja merimetsoja koskevien poikkeamislupa-tehtävien hoitamiseksi. Tätä rahoitusta on sittemmin leikattu yhteensä noin 13 prosentilla hallituksen

säästöpäätöksillä. Näin ollen Suomen riistakeskukselle tulisi siirtää Lupa- ja valvontaviraston toimintamenoista noin 57.000 eu-ron määräraha.

Sen perusteella, mitä esityksen suhteesta talousarvioon todetaan, vaikuttaa siltä, että valkoposkiahania ja merimetsoja koskeva luvitus muuttuisi Suomen riistakeskukselle siirtyessään kokonaan tai nykyistä laajemmin budjettirahoitteiseksi toiminnaksi. Valtiovarainministeriö pitää tärkeänä, että esityksessä tarkoitetut muutokset toteutetaan kustannusneutraalisti siten, ettei niistä aiheudu kehysvaikutteisia määrärahalisäyksiä. Tämä tulee myös selkeästi todeta esityksessä. Esitys liittyy valtion vuoden 2027 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Valtiovarainministeriö toteaa myös, että Lupa- ja valvontavirastolle ei ollut alun perin lähetetty lausuntopyyntöä käsillä olevasta esityksestä, mutta maa- ja metsätalousministeriö vaikuttaa myöhemmin lisänneen pyynnön jakeluun asianmukaisella tavalla Lupa- ja valvontaviraston, jota esitys myös koskee.

Osastopäällikkö, ylijhtaja

Tero Meltti

Lainsäädäntöneuvos

Elina Isoksela

Liitteet

Jakelu

MMM Maa- ja metsätalousministeriö

Tiedoksi

**VN/27639/2025-VM-47**

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: